

รูปแบบการบริหารงานวิชาการเพื่อพัฒนาทักษะชีวิตในศตวรรษที่ 21 สำหรับนักเรียนมัธยมศึกษา
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา

AN ACADEMIC ADMINISTRATION MODEL OF THE 21ST CENTURY LIFE SKILLS
DEVELOPMENT FOR SECONDARY LEVEL STUDENTS IN SCHOOLS UNDER THE SECONDARY
EDUCATION OFFICE AREA

ประทีป หวานจิต¹, วัชรีย์ ชูชาติ²

Prateep Wanchit¹, Watcharee Chuchart²

¹ นักศึกษาปริญญาโทบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารเพื่อการพัฒนาการศึกษา

มหาวิทยาลัยราชภัฏกาญจนบุรี

² ผู้ช่วยศาสตราจารย์ อาจารย์ประจำหลักสูตรปริญญาโทบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารเพื่อการพัฒนาการศึกษา มหาวิทยาลัย
ราชภัฏกาญจนบุรี (D.Ed.)

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาองค์ประกอบ สร้างรูปแบบการบริหารงานวิชาการเพื่อพัฒนาทักษะชีวิตในศตวรรษที่ 21 สำหรับนักเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา และเพื่อประเมินรูปแบบการบริหารงานวิชาการเพื่อพัฒนาทักษะชีวิตในศตวรรษที่ 21 สำหรับนักเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา

ตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ ผู้อำนวยการสถานศึกษา รองผู้อำนวยการ ครูและตัวแทนจากคณะกรรมการสถานศึกษา ที่เป็นโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา จำนวน 89 โรงเรียน รวมทั้งสิ้น 534 คน ใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบหลายขั้นตอน เครื่องมือที่ใช้ในงานวิจัยเป็นแบบประเมิน แบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ มีความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.97 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลได้แก่ ความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงสำรวจ

ผลการวิจัยพบว่า

1. องค์ประกอบของรูปแบบการบริหารงานวิชาการเพื่อพัฒนาทักษะชีวิตในศตวรรษที่ 21 สำหรับนักเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา พบว่า มีจำนวน 7 องค์ประกอบ และตัวแปรในทุกองค์ประกอบมีค่าน้ำหนักองค์ประกอบอยู่ระหว่าง 0.541 - 0.834 เรียงตามลำดับน้ำหนักองค์ประกอบรวมคือ การวางแผนดำเนินการใช้หลักสูตร มี 9 ตัวแปร การเตรียมความพร้อมของสถานศึกษา มี 8 ตัวแปร การนิเทศ กำกับ ติดตามและประเมินผล มี 6 ตัวแปร การจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา มี 4 ตัวแปร การปรับปรุงพัฒนาการบริหารหลักสูตร มี 3 ตัวแปร การดำเนินการบริหารหลักสูตร มี 3 ตัวแปร การสรุปผลการดำเนินงาน มี 3 ตัวแปร

2. รูปแบบการบริหารงานวิชาการเพื่อพัฒนาทักษะชีวิตในศตวรรษที่ 21 สำหรับนักเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา ประกอบด้วย 7 องค์ประกอบ คือ การวางแผนดำเนินการใช้หลักสูตร การเตรียมความพร้อมของสถานศึกษา การนิเทศ กำกับ ติดตามและประเมินผล การจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา การปรับปรุงพัฒนาการบริหารหลักสูตร การดำเนินการบริหารหลักสูตร การสรุปผลการดำเนินงาน

3. การประเมินรูปแบบการบริหารงานวิชาการเพื่อพัฒนาทักษะชีวิตในศตวรรษที่ 21 สำหรับนักเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา พบว่า ทุกองค์ประกอบมีความเหมาะสมและมีความเป็นไปได้

คำสำคัญ:การบริหารงานวิชาการ, ทักษะชีวิตในศตวรรษที่ 21

Abstract

This research aimed to study the factors of academic administration, create the model of an academic administration model of the 21ST century life skills development for secondary level students in schools under the secondary education office area, and evaluate the model of an academic administration model of the 21ST century life skills development for secondary level students in school under the secondary education office area.

The sample comprised 534 educational school directors, deputy school directors, the school committee and teachers from 89 secondary schools under the secondary education office area, obtained by stratified random sampling. The tool used for data collecting was a 5-level rating scale questionnaire with the reliability at 0.96 level. The statistics used for data analysis were frequency, percent, mean, standard deviation and Exploratory Factor Analysis.

The research results revealed that:

1. The state of an academic administration of the 21st century life skills for secondary level students in schools under the Office of the Secondary Education Service Area comprised 7 factors and the variables in every factor weight between 0.541 - 0.834 arrange order total weight factor : school curriculum application planning with 9 variables, school readiness preparation with 8 variables, supervision and evaluation with 6 variables, school curriculum compilation with 4 variables, curriculum development with 3 variables, curriculum management with 3 variables, and conclusion of curriculum usage and curriculum development with 3 variables.

2. The 7 appropriate factors of an academic administration of the 21st century life skills for secondary level students in schools under the Office of the Secondary Education Service Area comprised school curriculum application planning, school readiness preparation, supervision and evaluation, school curriculum compilation, curriculum development, curriculum management, and conclusion of curriculum usage and curriculum development.

3. The evaluate of an academic administration of the 21st century life skills for secondary level students in schools under the Office of the Secondary Education Service Area every factors appropriate and impossible.

Keyword:Academicadministrationmodel, The 21stcenturylife skills

ภูมิหลัง

ทักษะชีวิตเป็นความสามารถในการแก้ปัญหาการดำเนินชีวิตในสังคมสมัยใหม่ โดยการใฝ่หาความรู้แสวงหาและพัฒนาความรู้ใหม่ เพื่อให้มีความสามารถในด้านการจัดการชีวิตของตนเอง รู้จักใช้เทคโนโลยี แสวงหาความรู้ที่มีเหตุผลเพื่อเพิ่มทักษะในการคิดวิเคราะห์ การแก้ปัญหา การจัดการความเครียด มีคุณธรรม จริยธรรม มีมนุษยสัมพันธ์ มีทักษะในการเข้า

สมาคมและรู้จักประนีประนอมเพื่อปรับตัวเองให้อยู่ในสังคมปัจจุบันอย่างมีความสุข [1]

สำหรับในศตวรรษที่ 21 การให้การศึกษาต้องเปลี่ยนแปลงทัศนะ (perspectives) จากกระบวนทัศน์ดั้งเดิม (tradition paradigm) ไปสู่กระบวนทัศน์ใหม่ (new paradigm) ที่ให้โลกของนักเรียนและโลกความเป็นจริงเป็นศูนย์กลางของกระบวนการเรียนรู้ เป็นการเรียนรู้ที่ไปไกลกว่าการได้รับความรู้แบบง่าย ๆ ไปสู่การเน้นพัฒนาทักษะและทัศนคติ ทักษะ การคิด ทักษะการแก้ปัญหา ทักษะองค์การ ทัศนคติเชิงบวก ความเคารพตนเอง นวัตกรรม ความสร้างสรรค์ ทักษะการสื่อสาร ทักษะและค่านิยมทางเทคโนโลยี ความเชื่อมั่นตนเอง ความยืดหยุ่น การจงใจตนเอง และความตระหนักในสภาพแวดล้อม และเหนืออื่นใด คือ ความสามารถใช้อย่างสร้างสรรค์ (ability to handle knowledge effectively in order to use it creatively) ถือเป็นทักษะที่สำคัญจำเป็นสำหรับการเป็นนักเรียนในศตวรรษที่ 21 ถือเป็นสิ่งที่ท้าทายในการที่จะพัฒนาผู้เรียนเพื่ออนาคต ให้นักเรียนมีทักษะ ทัศนคติ ค่านิยม และบุคลิกภาพส่วนบุคคล เพื่อเผชิญกับอนาคตด้วยภาพในทางบวก (optimism) ที่มีทั้งความสำเร็จและมีความสุข [2]

การพัฒนาทักษะ เป็นกระบวนการเรียนรู้ที่มุ่งให้ผู้เรียนพัฒนาตนเองในด้านความรู้ ทักษะและเจตคติในการเห็นคุณค่าในตนเองและผู้อื่น การคิดวิเคราะห์ที่ตัดสินใจและแก้ไขปัญหา การจัดการกับอารมณ์และความเครียด และการสร้างสัมพันธ์ที่ดีกับผู้อื่น เพื่อการปรับตัว การป้องกันตนเองในสถานการณ์ต่าง ๆ จัดการกับชีวิตตนเองได้อย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งสอดคล้องกับเป้าหมายของหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ที่กำหนดให้ทักษะชีวิต เป็นสมรรถนะสำคัญที่ผู้เรียนทุกคนพึงได้รับการพัฒนา โดยสถานศึกษาต้องจัดการศึกษาให้ผู้เรียนมีคุณภาพตามตัวชี้วัดมาตรฐานการเรียนรู้ทั้ง 8 สาระการเรียนรู้และคุณลักษณะอันพึงประสงค์ตามเจตนารมณ์ของหลักสูตร โดยทักษะชีวิตในสาระการเรียนรู้จำแนกได้เป็น 2 กลุ่ม คือ ทักษะชีวิตทั่วไปและทักษะชีวิตเฉพาะ [3]

ในประเทศสหรัฐอเมริกาแนวคิดเรื่อง "ทักษะแห่งอนาคตใหม่: การเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21" ได้ถูกพัฒนาขึ้น โดยภาคส่วนที่เกิดจากวงการนอกการศึกษา ประกอบด้วย บริษัทเอกชนชั้นนำขนาดใหญ่ เช่น บริษัทแอปเปิล บริษัทไมโครซอฟท์ บริษัทวอลต์ดิสนีย์ องค์กรวิชาชีพระดับประเทศ และสำนักงานด้านการศึกษาของรัฐ รวมตัวและก่อตั้งเป็นเครือข่ายองค์กรความร่วมมือเพื่อทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 (Partnership for 21st Century Skills) หรือเรียกย่อ ๆ ว่า เครือข่าย P21 หน่วยงานเหล่านี้มีความกังวลและเห็นความจำเป็นที่เยาวชนจะต้องมีทักษะสำหรับการออกไปดำรงชีวิตในโลกแห่งศตวรรษที่ 21 ที่เปลี่ยนไปจากศตวรรษที่ 20 และ 19 จึงได้พัฒนาวิสัยทัศน์และกรอบความคิดเพื่อการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ขึ้น สามารถสรุปทักษะสำคัญอย่างย่อ ๆ ที่เด็กและเยาวชนควรมีได้ว่า ทักษะการเรียนรู้และนวัตกรรม หรือ 3 R และ 4C รวมถึงทักษะชีวิตและอาชีพ ทักษะด้านสารสนเทศสื่อและเทคโนโลยี และการบริหารจัดการด้านการศึกษาแบบใหม่ จากความสำคัญของการเรียนรู้ทักษะชีวิตและปัญหาของเด็กที่เกิดขึ้นผู้วิจัยจึงมีความประสงค์ที่จะทำวิจัยเรื่องการพัฒนากระบวนการเรียนการสอนเชิงประสบการณ์และการเรียนรู้แบบร่วมมือเพื่อเสริมสร้างทักษะชีวิตสำหรับนักเรียนโรงเรียนมัธยมศึกษา เพื่อพัฒนาทักษะชีวิตของนักเรียนในโรงเรียนมัธยมศึกษาให้ดียิ่งขึ้น

ในเขตภูมิภาคตะวันตก ประกอบด้วย 5 จังหวัด คือ จังหวัดกาญจนบุรี จังหวัดตาก จังหวัดราชบุรี จังหวัดเพชรบุรี และจังหวัดประจวบคีรีขันธ์ มีลักษณะภูมิประเทศส่วนใหญ่เป็นภูเขาสลับกับหุบเขาที่ค่อนข้างชัน และมีพื้นที่ราบอยู่ระหว่างเขตเทือกเขาที่ราบต่ำภาคกลางจนถึงอ่าวไทย สภาพอากาศร้อนชื้นสลับกับฤดูแล้ง มีฝนตกน้อยกว่าภาคอื่น ดินจึงมีความอุดมสมบูรณ์ต่ำ ไม่เหมาะในการเพาะปลูก มีน้ำน้อย เพราะอยู่ในเขตอับฝน มีพื้นที่ป่าไม้มากเป็นอันดับ 2 รองจากภาคเหนือ และมีทรัพยากรแร่หลากหลายชนิด ประชากรมีจำนวนน้อยที่สุด และเบาบางที่สุด มีชนกลุ่มน้อยพวกมอญ กะเหรี่ยง พม่า อาศัยอยู่ทุกพื้นที่เนื่องจากมีอาณาเขตติดต่อกับประเทศเมียนมาร์ ปัญหาประชากร ได้แก่ ปัญหาเกี่ยวกับความยากจนของประชาชน ปัญหาเกี่ยวกับชนกลุ่มน้อยขาดแคลนที่อยู่อาศัยและขาดพื้นที่การเพาะปลูก ปัญหาทรัพยากรและสิ่งแวดล้อม ได้แก่ ปัญหาการพังทลายของดิน และดินเสื่อมคุณภาพ ปัญหาการขาดแคลนน้ำในฤดูแล้ง และน้ำเน่าเสียในแม่น้ำแม่กลอง ปัญหาการตัดไม้ทำลายป่า เพื่อทำการค้าและธุรกิจ กิจกรรมทางเศรษฐกิจที่สำคัญ ได้แก่ การเพาะปลูก การเลี้ยงสัตว์ การทำป่าไม้ การประมง การทำเหมืองแร่ อุตสาหกรรม และการท่องเที่ยว จากความสำคัญของการเรียนรู้ทักษะชีวิตและปัญหาของเด็กที่เกิดขึ้น ผู้วิจัยจึงมีความประสงค์ที่จะทำวิจัยเรื่องรูปแบบการบริหารงานวิชาการเพื่อพัฒนาทักษะชีวิตในศตวรรษที่ 21 สำหรับนักเรียนโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาองค์ประกอบของการบริหารงานวิชาการเพื่อพัฒนาทักษะชีวิตในศตวรรษที่ 21 สำหรับนักเรียนโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา
2. เพื่อสร้างรูปแบบการบริหารงานวิชาการเพื่อพัฒนาทักษะชีวิตในศตวรรษที่ 21 สำหรับนักเรียนโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา
3. เพื่อประเมินรูปแบบการบริหารงานวิชาการเพื่อพัฒนาทักษะชีวิตในศตวรรษที่ 21 สำหรับนักเรียนโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา

วิธีดำเนินการวิจัย

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่างที่ผู้วิจัยศึกษา ดังนี้

1.1 ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ประกอบไปด้วยผู้อำนวยการสถานศึกษา รองผู้อำนวยการ ครูและตัวแทนจากคณะกรรมการสถานศึกษาโรงเรียนมัธยมศึกษาใน 5 จังหวัด ได้แก่ จังหวัดตาก จังหวัดกาญจนบุรี จังหวัดราชบุรี จังหวัดเพชรบุรี และจังหวัดประจวบคีรีขันธ์ ซึ่งสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขตภูมิภาคตะวันตก จำนวนทั้งสิ้น 115 โรงเรียน

1.2 กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยกำหนดกลุ่มตัวอย่าง เป็นโรงเรียนมัธยมศึกษาใน 5 จังหวัด ได้แก่ จังหวัดตาก จังหวัดกาญจนบุรี จังหวัดราชบุรี จังหวัดเพชรบุรี และจังหวัดประจวบคีรีขันธ์ ซึ่งสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขตภูมิภาคตะวันตก โดยกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างตามหลักเกณฑ์ ใช้ตารางของเครจซ์และมอร์แกน [4] ที่ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 95 ได้ 89 โรงเรียน โดยผู้ตอบแบบสอบถามประกอบด้วย ผู้อำนวยการสถานศึกษา รองผู้อำนวยการ ครูและตัวแทนจากคณะกรรมการสถานศึกษา จาก 89 โรงเรียน โรงเรียนละ 6 คน รวมเป็น 534 คน โดยใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบแบ่งชั้น (stratified random sampling)

2. วิธีดำเนินการวิจัยแบ่งออกเป็น 3 ขั้นตอน ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 ศึกษาองค์ประกอบของรูปแบบ

1.1 ศึกษาแนวคิด ทฤษฎี เอกสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับรูปแบบการบริหารงานวิชาการเพื่อพัฒนาทักษะชีวิตในศตวรรษที่ 21 สำหรับนักเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเพื่อกำหนดขอบเขตด้านเนื้อหา โดย ศึกษากระบวนการการจัดทำหลักสูตร ของกรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ พบว่าการจัดทำหลักสูตร เพื่อการบริหารงานวิชาการ ประกอบด้วย 7 องค์ประกอบ ดังนี้ องค์ประกอบที่ 1 การเตรียมความพร้อมของสถานศึกษา องค์ประกอบที่ 2 การการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา องค์ประกอบที่ 3 การวางแผนการใช้หลักสูตร องค์ประกอบที่ 4 การดำเนินการบริหารหลักสูตร องค์ประกอบที่ 5 การนิเทศ กำกับติดตามและประเมินผล องค์ประกอบที่ 6 การสรุปผลการดำเนินงาน และองค์ประกอบที่ 7 การปรับปรุงพัฒนาการบริหารหลักสูตร

1.2 วิเคราะห์ และสังเคราะห์สร้างร่างแบบสอบถามรูปแบบการบริหารงานวิชาการเพื่อพัฒนาทักษะชีวิตในศตวรรษที่ 21 สำหรับนักเรียนมัธยมศึกษาจาก เอกสาร วารสาร รูปแบบการนิเทศงานวิชาการของสถานศึกษา แนวคิดหลักการ ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องทั้งในและต่างประเทศ เพื่อหาปัจจัยหรือวิธีการต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการสร้างร่างแบบการบริหารงานวิชาการเพื่อพัฒนาทักษะชีวิตในศตวรรษที่ 21 สำหรับนักเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เพื่อนำองค์ความรู้ที่ได้มาสร้างเป็นแบบประเมินกึ่งโครงสร้าง

ขั้นตอนที่ 2 สร้างรูปแบบ

2.1 สร้างแบบประเมินแล้วส่งแบบประเมินรูปแบบการบริหารงานวิชาการเพื่อพัฒนาทักษะชีวิตในศตวรรษที่ 21 สำหรับนักเรียนมัธยมศึกษา ให้ผู้ทรงคุณวุฒิ 5 คน ประเมิน คำนวณหาค่า IOC ซึ่งพบว่าได้ค่าดัชนีความสอดคล้องเฉลี่ยเท่ากับ 0.978และแก้ไขปรับปรุงรูปแบบตามผู้ทรงคุณวุฒิเสนอ

2.2 นำแบบสอบถามที่ได้ปรับปรุงแก้ไขแล้ว ไปทดลองใช้ (try out) เพื่อหาค่าความเชื่อมั่นของแบบประเมิน ประกอบด้วย ผู้อำนวยการสถานศึกษา รองผู้อำนวยการ ครูและตัวแทนจากคณะกรรมการสถานศึกษาจากโรงเรียนที่ไม่ได้เป็นกลุ่มตัวอย่างในการวิจัยครั้งนี้จำนวน 5 โรงเรียน รวม 30 คน แล้วนำมาวิเคราะห์หาค่าความเชื่อมั่น (reliability) ของแบบประเมินทั้งฉบับ โดยใช้ค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (α - coefficient) พบว่าค่าความเชื่อมั่น เท่ากับ 0.965

2.3 นำร่างรูปแบบการบริหารงานวิชาการเพื่อพัฒนาทักษะชีวิตในศตวรรษที่ 21 สำหรับนักเรียนมัธยมศึกษา ส่งกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 89 โรงเรียน (534ชุด)

2.4 นำผลที่ได้มาวิเคราะห์หาค่าทางสถิติจัดทำมิติรูปแบบการบริหารงานวิชาการเพื่อพัฒนาทักษะชีวิตในศตวรรษที่ 21 สำหรับนักเรียนมัธยมศึกษาโดยในแต่ละองค์ประกอบมีความเหมาะสมอยู่ในระดับร้อยละ 100 ตัวแปรในทุกองค์ประกอบมีค่าน้ำหนักองค์ประกอบอยู่ระหว่าง 0.541 - 0.834

ขั้นตอนที่ 3 ประเมินรูปแบบ

จัดทำแบบประเมินเพื่อประเมินรูปแบบการบริหารงานวิชาการเพื่อพัฒนาทักษะชีวิตในศตวรรษที่ 21 สำหรับนักเรียนมัธยมศึกษา เสนอผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 9 คนพบว่า โดยภาพรวมทั้ง 7 องค์ประกอบมีค่าระดับคุณภาพด้านความเหมาะสมของรูปแบบอยู่ในระดับร้อยละ 100 ทุกองค์ประกอบ และค่าระดับคุณภาพด้านความเป็นไปได้ของการนำรูปแบบไปใช้ คิดเป็นร้อยละ 100 ทุกองค์ประกอบ

สรุปผลการวิจัย

การวิจัยรูปแบบการบริหารงานวิชาการเพื่อพัฒนาทักษะชีวิตในศตวรรษที่ 21 สำหรับนักเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา ครั้งนี้ ผู้วิจัยสามารถสรุปผลการวิจัย ดังนี้

1. องค์ประกอบของรูปแบบการบริหารงานวิชาการเพื่อพัฒนาทักษะชีวิตในศตวรรษที่ 21

สำหรับนักเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา ที่ได้จากการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงสำรวจ ด้วยวิธีการสกัดปัจจัย พบว่า รูปแบบการบริหารงานวิชาการเพื่อพัฒนาทักษะชีวิตในศตวรรษที่ 21 สำหรับนักเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา ประกอบด้วย 7 องค์ประกอบ และตัวแปรในทุกองค์ประกอบมีค่าน้ำหนักองค์ประกอบอยู่ระหว่าง 0.541 - 0.834 เรียงตามลำดับน้ำหนักองค์ประกอบรวมคือตารางแผนดำเนินการใช้หลักสูตรมี 9 ตัวแปร มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบรวม 14.530 การเตรียมความพร้อมของสถานศึกษา มี 8 ตัวแปร มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบรวม 12.161 การนิเทศ กำกับ ติดตามและประเมินผล มี 6 ตัวแปร มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบรวม 8.990 การจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา มี 4 ตัวแปร มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบรวม 6.093 การปรับปรุงพัฒนาการบริหารหลักสูตร มี 3 ตัวแปร มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบรวม 4.384 การดำเนินการบริหารหลักสูตร มี 3 ตัวแปร มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบรวม 4.251 และการสรุปผลการดำเนินงาน มี 3 ตัวแปร มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบรวม 4.244

ระดับความเหมาะสมของตัวแปรในแต่ละองค์ประกอบของรูปแบบการบริหารงานวิชาการเพื่อพัฒนาทักษะชีวิตในศตวรรษที่ 21 สำหรับนักเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา มีดังนี้

1.1 องค์ประกอบตารางแผนดำเนินการใช้หลักสูตรพบว่า ในภาพรวมมีความเหมาะสม เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ทุกตัวแปรมีความเหมาะสม ร้อยละ 100

1.2 องค์ประกอบเตรียมความพร้อมของสถานศึกษา พบว่า ในภาพรวมมีความเหมาะสม เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ทุกตัวแปรมีความเหมาะสม ร้อยละ 100

1.3 องค์ประกอบการนิเทศ กำกับ ติดตามและประเมินผล ในภาพรวมมีความเหมาะสม เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ทุกตัวแปรมีความเหมาะสม ร้อยละ 100

1.4 องค์ประกอบการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา ในภาพรวมมีความเหมาะสม เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ทุกตัวแปรมีความเหมาะสม ร้อยละ 100

1.5 องค์ประกอบปรับปรุงพัฒนาการบริหารหลักสูตร ในภาพรวมมีความเหมาะสม เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ทุกตัวแปรมีความเหมาะสม ร้อยละ 100

1.6 องค์ประกอบดำเนินการบริหารหลักสูตร ในภาพรวมมีความเหมาะสม เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ทุกตัวแปรมีความเหมาะสม ร้อยละ 100

1.7 องค์ประกอบสรุปผลการดำเนินงาน ในภาพรวมมีความเหมาะสม เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ทุกตัวแปรมีความเหมาะสม ร้อยละ 100

2. รูปแบบการบริหารงานวิชาการเพื่อพัฒนาทักษะชีวิตในศตวรรษที่ 21 สำหรับนักเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา ซึ่งรูปแบบที่มีความเหมาะสม ประกอบด้วย 7 องค์ประกอบคือ ตารางแผนดำเนินการใช้หลักสูตรมีตัวแปรจำนวน 9 ตัวแปร การเตรียมความพร้อมของสถานศึกษา มีตัวแปรจำนวน 8 ตัวแปร การนิเทศ

กำกับ ติดตามและประเมินผล มีตัวแปรจำนวน 6 ตัวแปรการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา มีตัวแปรจำนวน 4 ตัวแปรการปรับปรุงพัฒนาการบริหารหลักสูตร มีตัวแปรจำนวน 3 ตัวแปรการดำเนินการบริหารหลักสูตร มีตัวแปรจำนวน 3 ตัวแปรการสรุปผลการดำเนินงาน มีตัวแปรจำนวน 3 ตัวแปร

3. การประเมินรูปแบบการบริหารงานวิชาการเพื่อพัฒนาทักษะชีวิตในศตวรรษที่ 21 สำหรับนักเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา พบว่า ทุกองค์ประกอบมีความเหมาะสม และมีความเป็นไปได้

อภิปรายผล

จากผลการวิจัยเรื่อง รูปแบบการบริหารงานวิชาการเพื่อพัฒนาทักษะชีวิตในศตวรรษที่ 21 สำหรับนักเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา ข้อค้นพบมีประเด็นสำคัญที่สามารถนำมาอภิปรายผลได้ ดังนี้

1. ผลการศึกษาองค์ประกอบของรูปแบบการบริหารงานวิชาการเพื่อพัฒนาทักษะชีวิตในศตวรรษที่ 21 สำหรับนักเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา พบว่าประกอบด้วยองค์ประกอบ 7 องค์ประกอบ คือ การเตรียมความพร้อมของสถานศึกษาการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาการวางแผนดำเนินการใช้หลักสูตรการดำเนินการบริหารหลักสูตรการนิเทศ กำกับ ติดตามและประเมินผลการสรุปผลการดำเนินงานและการปรับปรุงพัฒนาการบริหารหลักสูตรทั้งนี้ เพราะหลักสูตรเป็นหัวใจของการจัดการเรียนการสอนและเป็นตัวกำหนดแนวทางในการจัดการศึกษาเพื่อทำไปสู่ความมุ่งหมาย ตามแผนการศึกษาแห่งชาติ และเป็นไปตามที่สังคมต้องการ ดังแนวคิดของนักวิชาการหลายท่านที่เห็นความสำคัญของหลักสูตรโดยกำหนดขอบข่ายการบริหารงานวิชาการเกี่ยวกับงานหลักสูตรไว้ในลำดับต้น ๆ ซึ่งสอดคล้องกับ ปรียาพรวงศ์อนุตรโรจน์ [5] พิชัยเสงี่ยมจิตต์ [6] รุจิรัฐสาระและจันทรานีสวงนาม [7] ได้กำหนดขอบข่ายการบริหารงานวิชาการประกอบด้วย หลักสูตรและการบริหารหลักสูตรการวิจัยในชั้นเรียนการสอนซ่อมเสริมการจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตรการนิเทศภายในสถานศึกษาการประกันคุณภาพการศึกษา และสอดคล้องกับแนวคิดของ กมลภูประเสริฐ [8] กำหนดขอบข่ายงานวิชาการไว้ 9 ประการ คือ งานหลักสูตร งานการจัดการเรียนการสอน งานการประเมินผลการเรียน งานการบริหารการนิเทศภายในสถานศึกษา งานการพัฒนาบุคลากรทางวิชาการ งานการวิจัยและพัฒนา งานการบริหารโครงการทางวิชาการอื่น ๆ งานการบริหารระบบข้อมูลและสารสนเทศทางวิชาการ และงานการบริหารการประเมินผลงานทางวิชาการของสถานศึกษา

จากผลการวิจัยดังกล่าวสะท้อนให้เห็นว่าการบริหารงานวิชาการด้านหลักสูตรแห่งศตวรรษที่ 21 นั้น งานวิชาการแต่ละงานประกอบด้วยขั้นตอนการทำงานตั้งแต่การคิดวิเคราะห์ที่เนื้อหาของงานที่จะดำเนินการการวางแผนการทำงานการควบคุมดูแลและการส่งเสริมให้มีการดำเนินการตามแผนงานหรือโครงการที่กำหนด การวิเคราะห์สรุปผลการทำงานเพื่อรายงานและการนำผลการประเมินไปใช้แก้ไขปรับปรุงและพัฒนางานต่อไปนั้นล้วนแต่ต้องใช้ความรู้ความสามารถและความเอาใจใส่ในงานที่รับผิดชอบของครูแต่ละคนทำงานร่วมกันในทีมงานแต่ละชุดงานเหล่านี้ดูเสมือนเป็นงานเสริมภาระงานประจำที่เป็นงานหลักของครูคืองานการจัดการเรียนการสอนแต่หากพิจารณาให้ลึกซึ้งด้วยจิตวิญญานของความเป็นครูแล้วจะเห็นว่าการจะเป็นครูที่ดีมีศักยภาพสูงเป็นที่เคารพนับถือและศรัทธาของผู้เรียน ผู้ปกครองเพื่อนครูและผู้ที่เกี่ยวข้องอื่น ๆ ได้นั้นครูทุกคนจะต้องมีส่วนร่วมเกี่ยวข้องในงานทุกงานที่กล่าวแล้วข้างต้นและมีใช่เป็นการเกี่ยวข้องแต่เพียงผิวเผินหากเป็นการมีส่วนร่วมเกี่ยวข้องที่ต้องการความรักในวิชาชีพครูเป็นพื้นฐานและการมีความมุ่งมั่นที่จะพัฒนาตนเองเพื่อความก้าวหน้าทางวิชาชีพครูของตนเองประกอบกันไปด้วยและโดยภาระงานของผู้บริหาร

2. การสร้างรูปแบบการบริหารงานวิชาการเพื่อพัฒนาทักษะชีวิตในศตวรรษที่ 21 สำหรับนักเรียนโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา ประกอบด้วย 7 องค์ประกอบ ได้แก่ การเตรียมความพร้อมของสถานศึกษาการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาการวางแผนดำเนินการใช้หลักสูตรการดำเนินการบริหารหลักสูตรการนิเทศ กำกับ ติดตามและประเมินผลการสรุปผลการดำเนินงานและการปรับปรุงพัฒนาการบริหารหลักสูตร ในแต่ละองค์ประกอบมีความเหมาะสมอยู่ในระดับร้อยละ 100 ตัวแปรในทุกองค์ประกอบมีค่าน้ำหนัก องค์ประกอบอยู่ระหว่าง 0.541 - 0.834 เรียงตามลำดับน้ำหนักองค์ประกอบรวมคือารวางแผนดำเนินการใช้หลักสูตร มีตัวแปรจำนวน 9 ตัวแปรการเตรียมความพร้อมของสถานศึกษา มีตัวแปรจำนวน 8 ตัวแปรการนิเทศ กำกับ ติดตามและประเมินผล มีตัวแปรจำนวน 6 ตัวแปรการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา มีตัวแปรจำนวน 4 ตัวแปรการปรับปรุงพัฒนาการบริหารหลักสูตร มีตัวแปรจำนวน 3 ตัวแปรการดำเนินการบริหารหลักสูตร มีตัวแปรจำนวน 3 ตัวแปรการสรุปผลการดำเนินงาน มีตัวแปรจำนวน 3 ตัวแปร สอดคล้องกับแนวทางการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาของกรมวิชาการ [9]ที่ว่า บทบาทสำคัญประการหนึ่งของสถานศึกษา คือ สถานศึกษาต้องสร้างหลักสูตรของตนเองที่เรียกว่า หลักสูตรสถานศึกษา ทำให้ผู้บริหารและครูต้องทำหน้าที่เป็นผู้พัฒนาหลักสูตร ซึ่งหมายถึง การ

สร้าง การใช้ และปรับปรุงหลักสูตร นอกเหนือจากหน้าที่ในการสอน ซึ่งต้องมีกระบวนการบริหารจัดการหลักสูตรเพื่อการใช้หลักสูตรอย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งประกอบด้วย การเตรียมความพร้อม การจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา การวางแผนดำเนินการใช้หลักสูตร การดำเนินการบริหารหลักสูตร (ใช้หลักสูตร) การนิเทศ กำกับ ติดตาม ประเมินผล การสรุปผลการดำเนินงาน และการปรับปรุงพัฒนา

3. ผลการประเมินรูปแบบการบริหารงานวิชาการเพื่อพัฒนาทักษะชีวิตในศตวรรษที่ 21 สำหรับนักเรียนโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา โดยผู้ทรงคุณวุฒิ 9 คน มีความคิดเห็นว่ารูปแบบ การบริหารงานวิชาการเพื่อพัฒนาทักษะชีวิตในศตวรรษที่ 21 สำหรับนักเรียนโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา จำนวน 7 องค์กรประกอบ มีความเหมาะสมและมีความเป็นไปได้คิดเป็นร้อยละ 100 ทุองค์กรประกอบ ทั้งนี้เพราะรูปแบบการบริหารงานวิชาการเพื่อพัฒนาทักษะชีวิตในศตวรรษที่ 21 สำหรับนักเรียนโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา ที่ผู้วิจัยได้พัฒนาขึ้นนั้นเป็นไปตามขั้นตอนที่เหมาะสมโดยผู้ทรงคุณวุฒิพิจารณาประเมินรูปแบบว่ามีความเหมาะสมและเป็นไปได้

ซึ่งในแต่ละองค์ประกอบมีปัจจัยดังนี้

1. การเตรียมความพร้อมของสถานศึกษา ผู้วิจัยพบว่าประกอบด้วย 8 ตัวแปร คือ สถานศึกษาพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาเพื่อให้นักเรียนมีความรู้เกี่ยวกับทักษะชีวิตในศตวรรษที่ 21 สถานศึกษาจัดทำแผนพัฒนาสถานคุณภาพการศึกษาให้มีการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาโดยแทรกเนื้อหาทักษะชีวิตในศตวรรษที่ 21 มีการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาโดยแทรกเนื้อหาทักษะชีวิตใน 8 กลุ่มสาระการเรียนรู้ สถานศึกษาให้ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับนโยบายการจัดการศึกษาแก่บุคลากรสถานศึกษาประชุมชี้แจงเพื่อทำความเข้าใจหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานให้กับบุคลากร สถานศึกษาสร้างความตระหนักให้กับบุคลากรร่วมมือกันบริหารจัดการหลักสูตรสถานศึกษาเพื่อให้นักเรียนมีความรู้เกี่ยวกับทักษะชีวิตในศตวรรษที่ 21 สถานศึกษามีการกำหนดแนวทางในการขับเคลื่อนการจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาทักษะชีวิต และสถานศึกษาจัดให้มีกิจกรรมเสริมทักษะชีวิตในกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน ดังที่วินิตา ขาวมงคล เอกแสงศรี [10] กล่าวว่า ทักษะชีวิตเป็นองค์ความรู้ที่สำคัญที่เกี่ยวข้องกับการดำรงชีวิตในฐานะมนุษย์ ได้แก่ ทักษะความรู้จักตัวเอง ทักษะการแสวงหาและใช้ข้อมูล ทักษะความคิด ทักษะการตัดสินใจ แก้ปัญหา ทักษะการจัดการ ทักษะการปรับตัว ทักษะการสื่อสาร และสร้างความสัมพันธ์กับผู้อื่น ทักษะการทำงาน เป็นทีม เป็นต้น

2. การจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา ผู้วิจัยพบว่าประกอบด้วย 4 ตัวแปร คือ สถานศึกษากำหนดผลการเรียนรู้ที่คาดหวังและสาระการเรียนรู้รายปีหรือรายภาคสถานศึกษาจัดทำหน่วยการเรียนรู้และคำอธิบายรายวิชาโดยสอดแทรกความรู้ทักษะชีวิตในศตวรรษที่ 21 ในหน่วยการเรียนรู้ที่สามารถสอดแทรกได้สถานศึกษาจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้โดยสอดแทรกความรู้ทักษะชีวิตในศตวรรษที่ 21 และหลักสูตรมุ่งเน้นให้นักเรียนมีความสามารถในการสื่อสาร การคิด การแก้ปัญหา การใช้ทักษะชีวิต และการใช้เทคโนโลยีสอดคล้องกับนโยบายของสำนักบริหารงานการมัธยมศึกษาตอนปลาย สพฐ. [11] ที่ว่า ระบบหลักสูตรและการสอนในศตวรรษที่ 21 มีจุดเน้น คือ การสอนให้เกิดทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 มุ่งเน้นเชิงสหวิทยาการของวิชาแกนหลัก สร้างโอกาสที่จะประยุกต์ทักษะเชิงบูรณาการข้ามสาระเนื้อหาและสร้างระบบการเรียนรู้ที่เน้นสมรรถนะเป็นฐาน สร้างนวัตกรรมและวิถีการเรียนรู้ในเชิงบูรณาการที่มีเทคโนโลยีเป็นตัวเกื้อหนุน และบูรณาการแหล่งเรียนรู้จากชุมชนเข้ามาใช้ในโรงเรียน

3. การวางแผนดำเนินการใช้หลักสูตร ผู้วิจัยพบว่าประกอบด้วย 9 ตัวแปร คือสถานศึกษาจัดกระบวนการเรียนรู้สถานศึกษาจัดบริบทให้สถานศึกษามีบรรยากาศในการจัดการเรียนการสอนสถานศึกษาเตรียมบุคลากรในการนำหลักสูตรสถานศึกษาไปปฏิบัติ สถานศึกษาตรวจสอบลักษณะหลักสูตรให้มีทักษะชีวิตสอดแทรกครบทุกด้าน สถานศึกษาส่งเสริมการทำวิจัยเพื่อพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา สถานศึกษานิเทศติดตามกระบวนการวางแผนและการนำไปปฏิบัติอย่างชัดเจน สถานศึกษาเปิดโอกาสให้นักเรียนมีประสบการณ์ในการเรียนรู้ของโลกศตวรรษที่ 21 ในบริบทจริง เช่น ผ่านการทำโครงการหรือการทำงานอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง สถานศึกษาจัดระบบการทำงานในการนำหลักสูตรสถานศึกษาสู่การปฏิบัติให้ชัดเจนเป็นรูปธรรม และสถานศึกษามีการนิเทศ กำกับ ติดตามอย่างเป็นระบบและต่อเนื่อง สอดคล้องกับ สำนักบริหารงานการมัธยมศึกษาตอนปลาย สพฐ. [12] ที่ให้นโยบายว่า สถานศึกษาต้องแต่งตั้งหัวหน้ากลุ่มสาระวิเคราะห์แผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ของคณะครูในแต่ละระดับชั้น จัดเตรียมบริเวณและสถานที่ในโรงเรียนให้มีบรรยากาศที่เอื้อต่อการเรียนรู้

4. การดำเนินการบริหารหลักสูตรผู้วิจัยพบว่าประกอบด้วย 3 ตัวแปร คือสถานศึกษาแต่งตั้งคณะกรรมการ / คณะทำงาน : คณะกรรมการบริหารหลักสูตรสถานศึกษาและงานวิชาการของสถานศึกษา ประกอบด้วย ผู้บริหารสถานศึกษา

และครูผู้สอน, สถานศึกษาวิเคราะห์ข้อมูลจากหลักสูตรสถานศึกษา ซึ่งสอดคล้องการพัฒนาทักษะชีวิตในศตวรรษที่ 21 เข้าในหลักสูตรสถานศึกษาแล้ว และสถานศึกษามีแหล่งข้อมูลต่าง ๆ ที่เป็นประโยชน์ต่อการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา เพื่อการวิเคราะห์ สภาพ ปัญหา จุดเน้น ความต้องการชุมชน, ของสถานศึกษา, และของผู้เรียนสอดคล้องกับ สำนักบริหารงานการมัธยมศึกษาตอนปลาย สพฐ. [13] ที่ว่าสถานศึกษาดำเนินการสำรวจสภาพบริบท สภาพแวดล้อม และการประกอบอาชีพในชุมชน ถิ่นฐาน และภูมิลำเนาเพื่อนำข้อมูลมาใช้วิเคราะห์ปัจจัยภายนอกที่เป็นความต้องการและเอื้อต่อการพัฒนาทรัพยากรคนในท้องถิ่นที่สอดคล้องกับปัจจัยภายในที่มีความพร้อม หรือเตรียมขึ้นมาได้ของสถานศึกษา จัดทำเป็นโครงสร้างหลักสูตรสถานศึกษาที่มีการจัดทำโปรแกรมการเรียนรู้ได้สอดคล้องกับกลุ่มอาชีพของท้องถิ่น และสถาบันการศึกษาต่อ รวมถึงสอดคล้องกับการใช้แหล่งเรียนรู้และแหล่งจัดประสบการณ์ทั้งของท้องถิ่น ชุมชน และของสถานศึกษา ซึ่งสถานศึกษานำมาจัดเก็บในรูปแบบคลังทะเบียนแหล่งเรียนรู้ 3 ด้าน และคลังทะเบียนกลุ่มอาชีพของท้องถิ่นอีกทีหนึ่ง

5. การนิเทศ กำกับ ติดตามและประเมินผลผู้วิจัยพบว่าประกอบด้วย 6 ตัวแปร คือสถานศึกษากำหนดโครงการ/กิจกรรมการนิเทศภายในสถานศึกษาในแผนปฏิบัติการประจำปี สถานศึกษามอบให้คณะผู้นิเทศภายใน ดำเนินการวางแผนการนิเทศร่วมกัน โดยศึกษาข้อมูล สภาพปัญหา ความต้องการ ความจำเป็นของการนิเทศคณะผู้นิเทศภายในและผู้ปฏิบัติงานของหน่วยงานร่วมกัน ร่วมกันนิเทศ ติดตาม ตามข้อตกลงโดยใช้ความรู้ เทคนิค วิทยาการต่างๆ มาดำเนินการสถานศึกษาชี้แจง สร้างความเข้าใจกับบุคลากรภายในสถานศึกษาสถานศึกษาสร้างภาคีเครือข่ายและสถานศึกษาเสริมความรู้แก่บุคลากรผู้เกี่ยวข้อง ให้มีความรู้ ความสามารถ และทักษะต่าง ๆ ที่มีประโยชน์ต่อการนิเทศภายในร่วมกัน สอดคล้องกับ ปฏิวัติ แก้วรัตน์ [14] ศึกษาเรื่องรูปแบบการนิเทศงานวิชาการภายในของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานพบว่าประกอบด้วยองค์ประกอบ 4 องค์ประกอบ คือ การวางแผนกลยุทธ์ กระบวนการนิเทศ การนิเทศงานวิชาการ และการประเมินผลการนิเทศ แต่ละองค์ประกอบมีความสัมพันธ์กัน องค์ประกอบหลักด้านการนิเทศงานวิชาการประกอบด้วย 5 องค์ประกอบ คือ การพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา การพัฒนากระบวนการเรียนรู้ การวัดผลประเมินผลและเทียบโอนผลการเรียน การพัฒนาสื่อ นวัตกรรมและเทคโนโลยีทางการศึกษา และ การพัฒนาให้มีแหล่งเรียนรู้

6. การสรุปผลการดำเนินงานผู้วิจัยพบว่าประกอบด้วย 3 ตัวแปร คือสถานศึกษาสรุปและเขียนรายงานผลการดำเนินงานสถานศึกษานำผลการนิเทศ ติดตามการพัฒนาหลักสูตรและสถานศึกษารวบรวมผลการดำเนินงานจากการปฏิบัติงานตามแผนปฏิบัติการประจำปีและแผนการจัดการศึกษา รวมทั้งปัญหาและข้อเสนอแนะต่าง ๆ สอดคล้องกับนโยบายของกรมวิชาการ. [15] ที่ให้มีการสรุปผลการประเมิน เป็นการสรุปสภาพการดำเนินงานของสถานศึกษา หลังจากผู้นิเทศและผู้รับการนิเทศ ได้ร่วมกันนิเทศเพื่อพัฒนาสถานศึกษาตามแผนและได้มีการประเมินผลเก็บข้อมูลต่าง ๆ เรียบร้อยแล้ว เป็นการสรุปเปรียบเทียบให้เห็นผลการพัฒนาจากการสำรวจสภาพการดำเนินการของสถานศึกษาครั้งแรก

7. การปรับปรุงพัฒนาการบริหารหลักสูตรผู้วิจัยพบว่าประกอบด้วย 3 ตัวแปร คือสถานศึกษาดำเนินการจัดทำแผนการบริหารหลักสูตรของปีการศึกษาถัดไปสถานศึกษาจัดทำแผนพัฒนาบุคลากรเพื่อให้เกิดการสนับสนุน ส่งเสริม และร่วมมือในการปรับปรุงพัฒนาการบริหารหลักสูตรและสถานศึกษานำผลการประเมินต้นทุนผลผลิตในปีที่ผ่านมา มาใช้ในการปรับปรุงพัฒนาการบริหารหลักสูตรสอดคล้องกับนโยบายของกรมวิชาการ [16] ที่มีแนวคิดเกี่ยวกับการบริหารจัดการหลักสูตรว่า บทบาทสำคัญประการหนึ่งของสถานศึกษา คือ สถานศึกษาต้องสร้างหลักสูตรของตนเองที่เรียกว่า หลักสูตรสถานศึกษา ทำให้ผู้บริหารและครูต้องทำหน้าที่เป็นผู้พัฒนาหลักสูตร ซึ่งหมายถึง การสร้าง การใช้ และปรับปรุงหลักสูตร นอกเหนือจากหน้าที่ในการสอน ซึ่งต้องมีกระบวนการบริหารจัดการหลักสูตรเพื่อการใช้หลักสูตรอย่างมีประสิทธิภาพ

ข้อเสนอแนะ

จากผลการวิจัยเรื่องรูปแบบการบริหารงานวิชาการเพื่อพัฒนาทักษะชีวิตในศตวรรษที่ 21 สำหรับนักเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะต่อบุคคลที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษา ดังนี้

1. โรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา อื่น ๆ สามารถนำรูปแบบไปใช้ในการพัฒนาทักษะชีวิต อันเป็นการเพิ่มประสิทธิผลและประสิทธิภาพของสถานศึกษา สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน และกระทรวงศึกษาธิการ

2. สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา สามารถนำรูปแบบไปใช้เป็นแนวทางสนับสนุนส่งเสริมการบริหารทางวิชาการเพื่อพัฒนาทักษะชีวิตในศตวรรษที่ 21 อันจะส่งผลดีต่อคุณภาพโรงเรียน คุณภาพผู้เรียนและคุณภาพการศึกษาโดยรวมมากยิ่งขึ้น

3. สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน และกระทรวงศึกษาธิการ สามารถนำไปกำหนดเป็นนโยบาย กลยุทธ์หรือแนวทางในการพัฒนาการบริหารทางวิชาการเกี่ยวกับการพัฒนาทักษะชีวิต และพัฒนาคุณภาพการศึกษาโดยรวมในเขตพื้นที่การศึกษามัธยม

4. สถานศึกษาหรือหน่วยงานอื่น ๆ สามารถนำรูปแบบไปปรับใช้ในการพัฒนาคุณภาพให้เหมาะสมกับภารกิจและบริบทของแต่ละหน่วยงาน

ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยในครั้งต่อไป

ผลการวิจัยครั้งนี้ มีประเด็นที่น่าจะศึกษาค้นคว้าต่อไป ดังนี้

1. ควรมีการวิจัย เพื่อพัฒนารูปแบบการนิเทศการใช้แหล่งเรียนรู้ภายในของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน เพื่อส่งเสริมให้ครูและนักเรียนได้เกิดความคิดในการสร้างสรรค์ ในการพัฒนาสื่อมาใช้ในกระบวนการเรียนรู้ ได้อย่างมีประสิทธิภาพและสอดคล้องกับกรอบมาตรฐานการศึกษาชาติ

2. ควรมีการศึกษาวิจัยเรื่องรูปแบบการบริหารงานวิชาการเพิ่มมากขึ้นต่อไป

3. ควรมีการศึกษาวิจัยและพัฒนารูปแบบการบริหารงานวิชาการ เพื่อสังเกตการณ์เรียนการสอนของผู้สอนและสะท้อนการจัดการเรียนรู้ เพื่อพัฒนา ปรับปรุง ช่วยเหลือ ชี้แนะ ซึ่งเป็นการพัฒนาศักยภาพผู้สอนและผู้เรียนให้เกิดประสิทธิภาพสูงสุด

4. ควรมีการวิจัย เพื่อศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและคุณลักษณะของผู้เรียนเมื่อใช้รูปแบบการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน

เอกสารอ้างอิง

- [1] ไพโรจน์ คะเชนทร์. (2557). *ทักษะชีวิต*. สืบค้นเมื่อ 26 กันยายน 2557, จาก <http://www.wattoongpel.com/sarawichakarn/wichakarn/11-20/ทักษะชีวิต20.pdf>
- [2] รุ่งอรุณ หงส์เวียงจันทร์. (2559). *รูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงในศตวรรษที่ 21 ของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ในเขตภาคตะวันตก*. ดุษฎีนิพนธ์ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารเพื่อการพัฒนาการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏกาญจนบุรี.
- [3] รมณภัทร กตตวันวงศ์. (2557). *การศึกษาผลการพัฒนาทักษะชีวิตของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนบางจาก (โกลประเสริฐ) สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา กรุงเทพมหานคร*. สารนิพนธ์ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- [4] Krejcie, R. V., & Morgan, D. W. (1970). Determining sample size for research activities. *Educational and psychological measurement*, 30(3), 607-610.
- [5] ปรียาพร วงศ์อนุตรโรจน์. (2544). *การบริหารงานวิชาการ*. กรุงเทพฯ: ศูนย์สื่อเสริมกรุงเทพฯ
- [6] พิชัย เสียงมจิตต์. (2542). *การบริหารงานเฉพาะด้านในสถาบันการศึกษา*. อุบลราชธานี: สถาบันราชภัฏอุบลราชธานี.
- [7] รุจิรัฐ ภู่อารยะ. (2546). *การพัฒนาหลักสูตร : ตามแนวปฏิรูปการศึกษา*. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ: บุ๊คพอยท์.
- [8] กมล ภูประเสริฐ. (2545). *การบริหารงานวิชาการในสถานศึกษา*. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ: เมธีทิปส์.
- [9] กรมวิชาการ. (2543). *แนวทางการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว.
- [10] วนิตา ขาวมงคล เอกแสงศรี. (2546). *หลักการสอนการพัฒนาทักษะชีวิต*. โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย: กรุงเทพฯ.
- [11] สำนักบริหารงานการมัธยมศึกษาตอนปลาย สพฐ. (2555). *แนวทางการจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21*. กรุงเทพฯ: สำนักบริหารงานการมัธยมศึกษาตอนปลาย สพฐ.
- [12] _____. (2558). *แนวทางการจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21. ที่เน้นสมรรถนะทางสาขาวิชาชีพ*. กรุงเทพฯ: สำนักบริหารงานการมัธยมศึกษาตอนปลาย สพฐ.

- [13] _____. (2555). *แนวทางจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21*. กรุงเทพฯ: สำนักบริหารงานการมัธยมศึกษาตอนปลาย สพฐ.
- [14] ปฏิวัติ แก้วรัตนะ. (2557). *รูปแบบการนิเทศงานวิชาการภายในของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน*. ดุษฎีนิพนธ์ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารเพื่อการพัฒนาการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏกาญจนบุรี
- [15] กรมวิชาการ. (2543). *แนวทางการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว.
- [16] กรมวิชาการ. (2543). *แนวทางการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว.
-